

Länsmöte Rättvik 2010-04-16

Ge mig en bra bok! Var rubriken på vårens länsmöte, ett samarrangemang mellan Dalarnas biblioteksförbund och Länsbibliotek Dalarna, med tema läsinspiration och läslust.

Märta Kallur hälsade välkommen till Rättviks kulturhus.

Margareta Arthursson, ordförande i Dalarnas biblioteksförbund presenterade styrelsen och avtackade den avgående ledamoten Caroline Smids, Mora bibliotek.

Alf Johansson, för dagen försedd med titeln inspiratör talade under rubriken ”Tankar om böcker”

Alf berättade att han tycker bibliotekarier är ett knepigt släkte. Detta beror på att yrkestiteln är, menade han, ett byråkratiskt begrepp. Istället för ordet bibliotekarie borde man använda titeln tankeväktare. Bokens viktigaste roll är att förmedla tankar, människan behöver ”tankas på”. Han såg det som en del i evolutionen.

I begynnelsen fanns den muntliga berättelsen för människorna att informera och informera sig. Längre fram i utveckling fanns det de handskrivna böckerna och bokens utveckling fortsatte med Gutenberg och uppfinnandet av tryckerikonsten. Boken blev den viktigaste metoden att sprida idéer och tankar. Boken fungerar som en evolutionär motor.

Han berättade sedan om en del av sitt förhållande till böcker. Själv uttryckte han det som ”Jag snöade in på böckerna”. Alf berättade om tre böcker, som gett honom en djupgående läsoplevelse och som öppnat världen för honom. Författarna var Tolkien, Uris och Simmel.

Kärstin van Bruggen tog vid. Hon hyllade den nyss bortgångna Kerstin Thorvall genom att läsa dikten Vinden i Cayenne ur Kerstin Thorvalls diktsamling ”Jag är en grön bänk i Paris”.

Maria Ehrenberg, Östra Göinge kommun – ”Så intressant och bra jag är” behovet av skönlitteratur och hur vi förmedlar. <http://www.slideboom.com/presentations/158873/Så-bra-jag-är> PPT

Maria började med att berätta om vår värsta fiende – den objektiva bibliotekarien. Den objektiva bibliotekarien har vissa kännetecken:

- är rädd att göra fel
- har dåligt självförtroende
- vill ”sitta” på ”sitt” bibliotek
- utåtriktad?! – så hemskt, vill syssla med basverksamheten
- reflekterar inte

Hon refererade till Åse Hedemarks doktorsavhandling, Det föreställda folkbiblioteket - en diskursanalytisk studie av biblioteksdebatter i svenska medier 1970-2006. Därifrån tog hon upp hur synen på bibliotek/bibliotekarien är från några grupper.

Äldre manliga författare: biblioteken skall räddas från bibliotekarierna, helst skall man föra ut de äldre manliga författarnas böcker

Äldre manliga politiker: jag minns min barndoms bibliotek, ett hus fullt med böcker.

Yngre litterär ointresserad man: anser att bibliotekarien är tillbakadragen, är klädd i grå blus och grå kjol, de är onormalt tysta, vill inte bli störda och har inget liv.

Maria menar dock att det är så här vi är: kunniga, duktiga, ambitiösa, med, lyssnande, vågar ta ställning till bra/dåligt.

Den subjektiva bibliotekarien sysslar med storytelling och vågar vara personlig-privat.

Maria ansåg att berättelsen inte alls är död – berättandet om berättelsen fortsätter i andra och nya medier.

Hon anser också att vi inte ska kalla våra biblioteksbesökare för kunder. Kunder – det innebär att man gör kulturen odemokratisk. Man väljer bort vissa kunder som inte passar. Vår målgrupp är alla medborgare.

Varför ska vi arbeta med skönlitteraturen?

- för att människor vill läsa och samtala om skönlitteraturen
- vi kan förmedla skönlitteraturen
- skönlitteraturen är en bot mot förenkling och fördumning
- skönlitteraturen visar på ett samhällsengagemang
- skönlitteratur ger utlopp för kreativitet
- skönlitteraturen är vårt starkaste varumärke, den är bra PR helt enkelt

Under de senaste åren har det i debatten framförts önskemål om att skapa en litterär svensk kanon. Maria tycker att vi var och en ska göra vår egen kanon. Vi ska använda den i vårt arbete, den ger läserfarenhet och läskompetens, vi ökar vår förmedlarkraft och ger omvärldskunskap.

En inspirationskälla för Maria är arbeten av den norske filosofie doktor Jofrid Karner Smidt, som i sin avhandling visar att biblioteksarbete innebär 80% inre tjänst respektive 20% förmedling av litteratur. I Östra Göinges kommun vill man göra tvärtom.

Man kan också arbeta utanför de vanliga gränserna. Hur kan man förmedla på annat sätt? Berättelsen finns ju i många former – hip-hop, graffiti, vi ska inte begränsa oss. ”Det ska va skoj.”

Maria avslutar med att tipsa om en bokblogg - <http://www.birgittamus.blogspot.com/>

Så här inspirerar vi till läsning – Digitala lästips, Älvdalens bibliotek (Tove Hjort och Klara Cederstrand)

Bakgrunden till satsningen på webbaserade kommunikationsverktyg är det fysiska bibliotekets begränsningar: en stor kommun till ytan, begränsade personalresurser, användarnas tidsbrist. Genom det virtuella biblioteket krymper avstånden, tekniken blir en tillgång och biblioteket görs mer tillgängligt. Älvdalens bibliotek arbetar med Facebook, Blogspot, Spotify, Youtube och Axiell Arena. Bl. a. har biblioteket tre bokbloggar, en respektive för barn, ungdom och vuxna. YouTube använder man för att visa upp videoboktips. <http://www.alvdalen.se/bibliotek>

Uppvisning från projektet [Läskonster](#)

Tre deltagare från projektet Läskonster, Maj Johansson (Falun stadsbibliotek), Marika Alneng (Smedjebackens bibliotek) och Lisbeth Olsson (Vansbro bibliotek) gav prov på hur det går att ge boktips genom en enkel dramatisering där det viktigaste inte är att följa berättelsen alldeles troget utan man kan använda sig av improvisation och fantasi. De tre bjöd, bl.a., på en improviserad variant av Rödluvan, här kallad Lurven och mötesdeltagarna fick gissa vilken berättelse det handlade om.

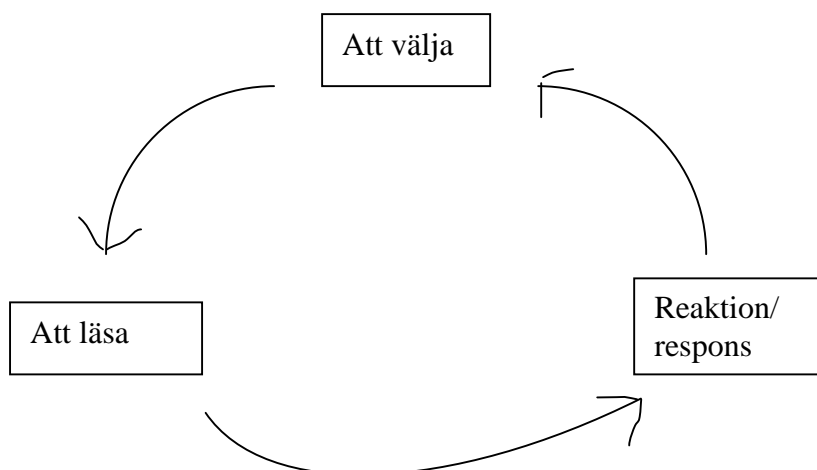

Delad läsning är dubbel läsning – I samtalet växer upplevelsen, Katarina Kuick

Katarina Kuick beskriver sig som författare, översättare och allmän barnarbetare. Hennes utgångspunkter för boksamtal kommer från Aidan Chambers, bl. a. hans bok "Böcker inom oss- om boksamtal".

Läsandets cirkel visar oss bl.a. att allt börjar med ett val – att välja en bok att läsa är ett måste innan läsandet kan börja. Chambers menar att läsande inte bara är att läsa ord på en sida utan att det är ett helt drama uppbyggt av olika samverkande scener. Som deltagande i ett boksamtal är man samtidigt dramatiker (som skriver om texten), regissör (som tolkar texten) skådespelare (som uppför texten), publik (som är aktiva mottagare av texten) och till och med kritiker (som kommenterar, tyder och studerar texten).

Läsandets cirkel ur Böcker inom oss

I Chambers bok tar han också upp värdet av att utforska världen bortom det välkändas gränser, dvs att välja läsa böcker man inte känner till eller vill/vågar att läsa. Vad är det som befrämjar människans lust att våga pröva någon ny genre inom litteraturen? Han kom snart fram till några avgörande faktorer - att lyssna på andra när de pratar om böcker samt att prata själv om böcker. Dessutom påpekar han att det finns ett samspel mellan kvaliteten på den läsmiljö där läsarna befinner sig och kvaliteten på deras samspel om vad de läst. De personer som finns i en miljö där det finns böcker runtomkring, som är lättåtkomliga och uppställda på ett lockande sätt, de som har tid att läsa och de som har möjlighet att samtala om det som de har läst. Dessa faktorer utvecklar läsandet och boksamtalen.

Efter sin introduktion höll Katarina ett boksamtal med oss ca 80-talet församlade. Boken vi läste var Hanna, hunden och huset av Ann-Clara Tidholm. Ett boksamtal utifrån Chambers innehåller dessa tre ingredienser: utbyta entusiasm – gillanden och ogillanden, utbyta ”frågetecken” (dvs svårigheter) och utbyta kopplingar (dvs upptäcka mönster), sist i boksamtalet kommer tolkningen av det budskap som författaren vill förmedla.

Utbytanden av entusiasm sker av två slag. Gillanden visar på entusiasm över de element i berättelsen som man uppskattat, de som man fångats av eller förvånats/imponerats av. Ogillanden visar en motvilja mot de element som man inte tyckt om, eller som av någon anledning får en person att sluta läsa.

Utbyta frågetecken uttrycks ofta som något man ogillar i berättelsen. Man brukar försöka räta ut frågetecknet och komma med en förklaring. Detta fortsätter senare under ingrediensen ”Utbyta kopplingar”. Under den här delen av samtalet diskuteras bokens mening och det uppstår en förståelse av vad texten handlar om.

När man utbyter kopplingar är det en effekt av ett djupt rotat behov hos oss människor att finna mönster i tillvaron. Vi söker alltid efter sammanhang som visar på hur saker och ting hänger ihop. Även om vi inte ser något mönster försöker vi konstruera ett. Det är inte alltid säkert att alla mönster finns i själva texten. Det finns utom-litterära mönster som kan komma till läsarens hjälp utifrån. Det första kallas världen-till-texten. Detta innebär att man jämför händelser, personer eller språk med händelser, personer och språk i läsarens egen verklighet. Man kan också som läsare ibland jämföra texter med varandra. De förklarar hur en text liknar en annan eller hur de skiljer sig åt.

Avslutningsvis berättade Katarina att sådana här samtal fungerar bäst i grupper om minst 10 personer, helst fler. Man bör också börja i den ordning som nämnts ovan, dvs med gillanden.